

Panu:

Oltiin matineassa

Matineoita, korokekeskusteluja, poliisikeskusteluja, taide- näyttelyitä, ensi-iltoja, kulttuuriskandaaleja, studia generalioita, vai pitäisikö sanoa "kenraalistudioita", kun tulevana pyhänä "studian" pitää kenraali nimeltä Oesch. Aina vain ja Oulussa. Kulttuurikiireitä, ettei tälle kerkii. Kesken kiireiden oli sellainen ihan melkein vanhaan tyyliin kirjallisuusmatineakin.

Matinea se vasta on kulttuurira, koska tarvitaan sivistyssanakirja selittämään, mitä se on. Kirjan mukaan sanalla tarkoitetaan aamupäivähuveja, aamupäiväkonsertteja, -näytäntöjä, -esityksiä. Onpa voinut ollakin joskus aamupäivä, Ranskassa esimerkiksi, mistä sana on kulkeutunut. Sitä se sitten, varjon venyessä, on malleksinut jälkipuolelle päivää, matinea. Tiedämmehän, kuinka sivistyneet (!) ihmiset nukkuvatkin myöhempään kuin miten sen nyt sanoisi me muut. Niin että ei ne aamupäiväjuhliin. Kirjailijoista puhumattakaan, jotka iltaisin ajattelevat ja inttavat ja öisin luovat. Jos eivät kirjailijat tule aamupäivisin, niin mitäpä se yleisökään. Tosin joissakin matineoissa on tullut mieleen, että mitäpä ne kirjailijatkaan siellä, jos ei yleisöä. Oulu on tuntevasti sivistynyt etten sanoisi kulttuurikaupunki. Niinpä täällä yhteen aikaan oltiin jo niin sivistyneitä, että matinea = aamupäivätilaisuus järjestettiin illalla. Kirjallisuusmatinea = kirjalliset aamupäivähuvit klo 19 Kaupungintalossa. Esi-merkiksi. Silloin joskus.

Oulu on myös ennakkoluuloton kaupunki. Aikoja sitten on

todettu, että kirjallisuus- tai kirjailijamatinea käsitteenä on aikansa elänyt, mutta annahan olla, Oulu(n kaupunki) ottaa ja järjestää oikein itsenäisyyden juhluvuoden valtakunnallisen kirjallisuusviikon päättäjäistilaisuuden eli matinean, jossa itsenäiset kirjailijat esiintyvät itsenäisin puhumisin ja lukemisin, ovat kuvassa mukana ihan niin kuin tavalliset ihmiset luuta ja lihaa. Kirjailijat ovat ihan tavallisia ihmisiä, niin kuin ovatkin, ja oululaiset, ennakkoluulottomia kun ovat, täyttivät monista yhteensattumista ja urheilutalouksista huolimatta monta Madetojansalin penkkiä ja kuuntelivat kiltisti kirjailijain esityksiä. Kaikesta päättäen hyvää yleisöä, koska kirjailijat ja maisterit puhuivat ihan järkeenkäypää tekstiä ja ääneensä.

Nyt oltiin Madetojansalissa kello 16, joten melko sivistyneitä oltiin nytkin.

Muuten suhtaudun edelleenkin melkein vakavasti tällaisiin kirjahuveihin ja pidän niitä melkein yhtä hyvinä kirjailijoiden ja lukijoiden ja kustantajien ja ostajien välisinä yhteenottoina kuin ainakin huonoja niinsanottuja korokekeskusteluja. Itsenäisyyden juhluvuoden merkeissä on ilmestynyt ja ilmestyy paljon sellaista kirjallisuutta, joka meidän sietäisi lukea, jotta ymmärtäisimme, mitä kansamme kohtalonhetkellä todella tapahtui, mistä todella oli kysymys ja miten syyttömiä yksityiset ihmiset itse asiassa olivat synnytysvaiheen hirveisiin tragedioihin, mutta että myös ymmärtäisimme, miten musta on ihmisen sisin, ja mitä kello on

lyönyt, jotta näiden lukemisten jälkeen edes vähän viisastuneina voisimme entistä paremmin varjeltua entisenlaisilta koetelemuksilta ja varjella lapsemme, lähimmäisemme, kansamme. Ja kulttuurista vakavasti puhuakseni: jotta voisimme ymmärtää luovan ihmisen asemaa ja tehtävää, hänen omalatuisuuttaan, hänen ongelmiaan.

Matineoista Oulussa voisi muuten kirjoittaa pakinaa sivukaupalla aikaan niistä ajoista, jolloin Ilmari Kianto nuorena kiertävänä kirjailijana itse organisoisi itselleen matineoita, jolloin Aino Kallas kävi Oulussa, ja jolloin hänestä kirjoitti tuleva Eino Kalima, jolloin Eino Leino kävi lausumassa Oulussa ja civis Aaro Antinpoika silloin vielä Hellaakoski, Oulun Suomalaisen Reaalilyseon konventin jäsen ja konventtilehden toimittaja, kirjoitti purevasti harrastamattomista oululaisista, jotka olivat laiminlyöneet kuuluisan runoilijan tilaisuuden, sitten nuoremmissa ajoista, ensimmäisestä "pohjoispohjalaisesta" matineasta rauhan vuonna 1945, Matti Hällistä siinä ja muulloin, Sakari Pälstä ja Viljo Kojosta, Jussi Talvesta, josta tuli tunnettu Oulussa ja Linnasta vielä tunte mattomana Oulussa, Koskeniemiestä, joka tottuneena Turkuunsa erehtyi illallispyödessä kiittämään Turun kaupunkia, silloin kerran niin kuin sitten viimeisimmälläkin kerrallaan, Iki-Kiannosta, joka vielä 83-vuotiaana paukutti tuemaan ilman silmäklaseja, Hellaakoskesta ja hänen "honorariastaan" ja "Lentävästään", Taata Sillanpäästä ja hänen loputtomista tarinoistaan, Walleniuksesta, jonka silmälasitkin liikutuksesta kynelehtivät, matineoista, kirjaililoista, iltojen päättäjaisistä ja päättäjäisten päättäjaisistä, mutta jonain toisena juhluvuotena...